

ГОТОР ОВООНЫ ХОВОР-ХОЛИМОГ МЕТАЛЛЫН ЭПИТЕРМАЛ ХҮДЭРЖИЛТИЙН ТУХАЙ

Д. Доржготов

Монгол Улсын Их Сургууль

2007 онд Адамас майнинг компанаас Чандгана талын мезозойн хотгорын баруун захад хийсэн эрлийн ажлаар Готор овооны холимог металл хэмээн нэрлэгдсэн илрэлийг судалж алт-мөнгө-харгугалга-вольфрамийн бага температурын гидротермал буюу эпитеpmал хүдэржилт болохыг тогтоосон.

Готор овооны илрэлийн талбайд дунд-дээд триасын настай данбалбар формацийн тунамал бялхмал чулуулаг тархсан ба тэр нь эх газрын рифтоген хотгорт үүссэн риолит, риолит порфир, риодацит, элсин чулуу, алевролитаас бүрдсэн. Элсин ба риолит нь хагарлын дагуу цайж хувирсан заримдаа хүчтэй цахиржсан байдаг.

Хүдрийн биет нь цахиржсан элсин ба риолитод агуулагдсан өөр хоорондоо зэрэгцээ байрласан 120-250м урттай, 0,2-1,8м зузаантай янз бүрийн охртой хааяа галенитийн шигтгээтэй кварц-халцедон-карбонатын судлууд ба 0,3x2,3м-0,8mx3,1м хэмжээтэй шток хэлбэрийн биетүүдээс бүрдсэн. Судлууд нь уртрагийн дагуу чиглэлтэй босоо байрлалтай, газрын гадаргад сайн мөрдөгддөг. Хүдрийн найрлагад төмрийн усан исэл, алтны тоосонцор мөхлөгүүд, галенит, халькозин, куприт, пирит, хааяа азурит, церуссит, малахит, арапжин зэс, шеелит зэрэг хүдрийн эрдсүүд, кварц, кальцит, халцедон зэрэг хүдрийн бус эрдсүүд тогтоогдсон.

Агуулагч элсин нь жижиг-дунд ширхэгтэй, хэвтээдүү байрлалтай, саарал өнгөтэй. Судлуудын орчимд элсин нь хүчтэй цахиржиж уртрагийн дагуу чиглэлтэй 300м орчим өргөнтэй бүсийг үүсгэсэн байна.

Хүдрийн биетүүдээс авсан ховилон ба штуфн дээжүүдийн химийн шинжилгээгээр Pb-1-10,8%, W-0,05-4,61%, Cu-0,5% хүртэл, алтны спектр шинжилгээгээр алт 0,01-0,7г/т, мөнгө 10-100г/т агуулгатай гэж тогтоогдсон.

Судлаачид /Обелинский нар, 1987/ Дорнод Монголын эпитермал үүсэлтэй ашигт малтмал нь /U, Pb, Au, Ag, W, CaF₂, Mo/ хожуу мезозойн бимодаль бялхмал чулуулаг ба экстрезив биетүүдтэй холбоотой гэж үзжээ. Илрэлээс урагш дээрхи төрлийн чулуулагт хамрагдах дэлбэрэлтийн брекчийн судал, шток хэлбэрийн биет тогтоогдсон бөгөөд тэдгээр биетүүдийн нөлөөгөөр Готор овооны алт-мөнгө-хартугалга-вольфрамын эпитермал гаралтай хүдэржилт үүссэн байх бололцоотой учир цаашид нарийвчлан судлах шаардлагагай.

Судалгааны үр дүнг урьдчилсан байдлаар дүгнэхэд Готор овооны илрэл нь хүдрийн эрдсийн найрлага, хүдэржилт орчмын хувирал зэрэг гол шинжүүдээрээ эпитермал үүсэлтэй хартугалга-вольфрамын төрлийн хүдэржилтэд хамрагдана. Хүдэр нийлмэл найрлагатай, олон ашигт компоненттэй учир эрлийн хувьд ихээхэн сонирхолтой.

Дэлбэрэлтийн брекчийн биетүүдийг нарийвчлан судалж хүдэржилттэй холбоотой эсхийг тогтоох нь чухал ач холбогдолтой.

Чандгана талын хожуу мезозойн хотгорын захын өргөгдсөн хэсгүүдэд үүссэн янз бүрийн чиглэлтэй хагарлууд алт, мөнгө, хартугалга, вольфрамын эпитермал хүдэржилтийн хувьд структурийн шалгуур болж байгаа тул энэ хотгорын захын хэсгүүдэд судалгаа хийх нь зүйтэй гэж үзэж байна.

ГЕОЛОГИЧДЫН ОЛОН УЛСЫН ХУРАЛ

2008 оны 8 сарын 15-16 –ны өдрүүдэд “Цэрдийн үеийн Азийн уур амьсгал” сэдэвт олон улсын геологичдын хурал Улаанбаатар хотод МУИС-ийн дугуй зааланд болно. Хурлыг Монголын Шинжлэх Ухааны Академи, Монгол Улсын Их Сургуулийн Газарзүй-Геологийн Факультетийн Геологи Минералогийн тэнхим, Палеонтологийн төв, Шинжлэх Ухаан Технологийн Сан зохион байгуулна. Хэрийн экскурсе нь Өмнөговь аймгийн нутагт тархсан Цэрдийн үеийн динозаврын олдвор бүхий газруудад 8 сарын 17-20-ны хооронд явагдана. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг <http://igcp507.kopri.re.kr/> сайт руу орж үзнэ үү